

Josef Havelka:

NAŘÍZENÍ K JEDNOTNÉ ÚPRAVĚ VÝKONU EXEKUČNÍCH TITULŮ V PRAKSI PROTEKTORÁTNÍCH SOUDŮ.

Nařízení říšského ministra spravedlnosti z 16. ledna 1940 k jednotné úpravě výkonu exekučních titulů v různých právních oblastech Velkoněmecké říše (RGBl. 1940 I, S. 176) upravuje otázky týkající se výkonu exekuce podle exekučních titulů vzniklých v různých právních oblastech Velkoněmecké říše v těchto oblastech navzájem. Vychází ze zásady neomezené vzájemné vykonatelnosti titulů v oblasti celé Velkoněmecké říše, ovšem jen pokud jde o t. zv. tituly nové, jimiž jsou podle nařízení ty, které vznikly po přiřazení jednotlivých oblastí k Velkoněmecké říši. Vykonatelnost titulů vzniklých v jednotlivých oblastech před přiřazením, zvaných při výkladu nařízení obvykle staré tituly, spravuje se předpisy dosavadními s výjimkami uvedenými v § 7 nařízení.

Účelem nařízení jest usnadnit výkon exekuce, neboť až do úpravy obsažené v nařízeních byly exekuční tituly vzniklé v jednotlivých přiřazených právních oblastech pokládány za cizozemské a jejich vykonatelnost řídila se předpisy mezistátních úmluv v minulosti uzavřených. Proto, pokud jde o nové exekuční tituly, přispívá nové nařízení podstatně k zjednodušení dosavadních poměrů; nicméně nesmí se ani tu zapomínat, že přes sjednocovací úkol zůstává nařízení o výkonu exekuce po výtce kolisní normou procesního práva, neboť ustanovuje sice, jak překlenout při výkonu exekuce hranici dvou právních řádů, v dalším však nařizuje jen, kterého platného práva jest pro výkon sám užití. Nedotčeny jím zůstaly tedy formálně procesní předpisy, jež tvoří předpoklady pro vznik exekučních titulů a též předpisy práva exekučního, jež upravují v oblasti jednotlivých právních řádů výkon exekuce. Ovšem nařízení se nemohlo vyhnouti tomu, aby nepřeneslo některé právní ústavy a zařízení jednoho procesního práva do oblasti práva druhého. Právní zařízení z atímní vykonatelnosti a doložky vykonatelnosti k účelům exekuce jest neznámo soudcům oblasti exekučních řádů a naproti tomu nezbytnost povolování exekuce a přísná oficiosnost postupu exekučních soudů v oblasti exekučních řádů jeví se novým soudci v oblasti říšského civ. řádu soudního.

Nařízením přijalo jako princip sjednocovací způsob vedení exekuce upravený říšským civ. řádem soudním (z 30. ledna 1877 ve znění vyhlášky z 8. listopadu 1933, RGBl I 821, s pozdějšími změnami), kde opatří procesní soud, případně soud, u něhož jest listina uložena, exekuční titul (pravidelně zatímně vykonatelný) doložkou vykonatelnosti a vydá jej vymáhajícímu věřiteli, aby se sám obrátil na výkonný orgán a o zahájení exekuce požádal. V této úpravě postrádáme stádium povolení exekuce soudem, jež jest v oblasti exekučních řádů nezbytnou náležitostí. Připojení doložky vykonatelnosti k účelům exekuce jest podstatné novum, které pro oblast exekučních řádů přineslo nařízení. Prováděcí nařízení z 21. března 1940, čís. 3760-IV b³/605 (Deutsche Justiz S. 396) o udílení doložky vykonatelnosti v obvodu platnosti exekučních řádů rozřešilo některé obtíže z udělování doložky plynoucí.

Pro strany, které povedou exekuci podle vykonatelných titulů v oblasti druhého právního řádu, znamená úprava plynoucí z nařízení, že i nadále musí se podrobiti ustanovením toho řádu, v němž výkon exekuce navrhuji a podle toho adjustovatí své žádosti a návrhy.

Předmětem této úvahy bude ovšem jen výklad některých více méně sporných otázek, které se soudci vyskytnou při aplikaci nařízení; pojednání o tom, jak vésti exekuci podle exekučních titulů vzniklých v Protektorátu v ostatních oblastech Velkoněmecké říše, vymyká se z rámce úvahy, neboť předpokládá široce založený výklad o principu exekučního práva platného v oblasti říšského civ. řádu soudního. Nicméně vzniká vydáním nařízení potřeba i pro soudy protektorátní, aby se aspoň v hrubých rysech se-

známily se zásadami exekučního práva platného v Staré říši, neboť to přispěje k hlubšímu chápání rozdílných právních a exekučních zařízení, která nařízení přineslo a jednak strany právním zástupcem nezastoupené a práva chudých požívající budou se obraceti na soudy o radu a právní pomoc při vedení exekuce v ostatní oblasti Velkoněmecké říše.

Pro rozdělení titulů na staré a nové jest rozhodný den, kdy došlo k včlenění jednotlivých právních oblastí do Velkoněmecké říše. To jest v § 7, č. 2, 3 výslovně ustanoveno. Při našich výkladech nás bude speciálně zajímati výkon exekučních titulů vzniklých v Protektorátu Čechy a Morava v ostatních oblastech Velkoněmecké říše a naopak. Pro postup výkladů sloužiti bude toto schéma, jež zároveň stručně vyjadřuje, jakými předpisy se výkon exekuce podle starých i nových exekucí řídí:

I. Výkon podle exekučních titulů vzniklých v oblasti říšského civ. řádu soudního [t. j. v Staré říši, oblast býv. svobodného státu Danzigu a Memellandu v to počítajíc] v Protektorátu Čechy a Morava.

Rozhodným dnem pro posouzení, jde-li o starý či nový ex. titul, jest 16. březen 1939.

1. Výkon podle nových ex. titulů řídí se ustanoveními nařízení (§§ 1, 2, 3, 5 nař.).
2. Výkon podle starých ex. titulů řídí se předpisy vládní vyhlášky z 25. června 1924, č. 131 Sb. z. a n.

II. Výkon podle ex. titulů vzniklých v oblasti Protektorátu Čechy a Morava v oblasti říšského civ. řádu soudního (vymezeno jako ad I.).

Rozhodným dnem jest 16. březen 1939.

1. Výkon podle nových ex. titulů řídí se ustanoveními nařízení (§§ 1, 2, 3, 5 nař.).
2. Výkon podle starých ex. titulů řídí se předpisy německo-rakouské smlouvy o právní ochraně a právní pomoci z 21. června 1923 (RGBl. 1924 II, S. 55) a nařízení k provedení této smlouvy z 26. dubna 1924 (RGBl. II, S. 91) o b d o b n ě, pokud ovšem nejde o předpoklady vykonatelnosti.

III. Výkon podle exekučních titulů vzniklých v oblasti Sudetengau v Protektorátu Čechy a Morava a naopak.

Rozhodným dnem jest 16. březen 1939.

1. Výkon podle nových ex. titulů řídí se nařízením (§ 4 nař.).
2. Výkon podle starých ex. titulů řídí se německo-česko-slovenskou dohodou o přenesení soudnictví z 19. prosince 1938, č. 31 Sb. z roku 1939.

IV. Výkon podle exekučních titulů vzniklých v Ostmark v Protektorátu Čechy a Morava a naopak.

Rozhodným dnem jest 16. březen 1939.

1. Výkon podle nových ex. titulů řídí se ustanovením nařízení (§ 4 nař.).
2. Výkon podle starých ex. titulů řídí se podle čl. II závěrečného protokolu připojeného k dohodě mezi Německou říší a býv. Československou republikou o převedení soudnictví z 19. prosince 1938, č. 31 Sb. z roku 1939.

V. Výkon podle titulů vzniklých v oblasti Sudetengau v Ostmark a naopak.

Rozhodným dnem jest 10. říjen 1938.

1. Výkon podle nových ex. titulů řídí se nařízením (§ 4 nař.).
2. Výkon podle starých ex. titulů řídí se patrně podle čl. II. závěrečného protokolu k dohodě shora citované připojeného.

Ustanovení § 1 nař. upravuje v souvislosti s ustanovením § 11 věcné a místní meze nařízení. Vzájemná vykonatelnost všech exekučních titulů v celé oblasti Velkoněmecké říše jest tím zaručena. Výjimku tvoří jen vymáhání daní (§ 11, odst. 1 nař.).

Není rozdílu, pokud jde o tituly vzniklé v oblasti říšského c. ř. s., zda spočívají na říšském či zemském právu. Vzájemně vykonatelný jsou i exekuční tituly zřízené jinými úřady či orgány, než soudy, jen pokud těmto titulům platný právní řád té oblasti, v nichž vznikly, propůjčuje vykonatel-

nost soudní exekucí. Toho dbáti bude věci soudu udělujícího doložku vykonatelnosti nebo soudu povolujícího exekuci.

Narižení neplatí prozatím pro východní území, přičleněná z území polského.

Použito bylo této literatury:

Dr. Adolf Baumbach: Zivilprozessordnung, 16. vydání, 1941.

Dr. Merten: Einheitliche Schuldtitelvollstreckung im Gesamtgebiet des Großdeutschen Reiches, Deutsche Justiz 1940, str. 197 a násl.

Dr. Stägel: Die Anwendung der Verordnung zur einheitlichen Regelung der Vollstreckung im Geltungsbereich der Exekutionsordnungen, Deutsche Justiz 1940, str. 236 a násl.

Karel Knap: Nová úprava výkonu exekucí a zatímních opatření ve vzájemném styku jednotlivých částí Velkoněmecké říše, Právní praxe, 1940, str. 89 a násl.

Karel Knap: Doložka vykonatelnosti ve smyslu narižení říšského ministra spravedlnosti z 16. ledna 1940 o výkonu exekučních titulů v různých právních oblastech Velkoněmecké Říše, Právní praxe, 1940, str. 257 a násl.

Dr. Jaroslav Homolka: Jednotná úprava vykonatelnosti exekučních titulů na území Říše, Všehrd, roč. XXI, str. 55 a násl.

Citováno jest v textu pouze odkazem na jméno autora a stranu časopisu či komentáře. Pokud jest v textu úvahy citován paragraf s dodatkem nař. nebo narižení, rozumí se tím vždy jen narižení k jednotné úpravě výkonu exekučních titulů.

Ad. I. Exekuce podle exekučních titulů, které vznikly v oblasti říšského civ. řádu soudního, v Protektorátu Čechy a Morava.

1. Nové tituly.

O výkon exekuce podle nového titulu v oblasti říšského c. ř. s., vzniklého v Protektorátu, požádá vymáhající věřitel u příslušného exekučního soudu (ať protektorátního či německého) připojiv vykonatelné vyhotovení exekučního titulu.

Vykonatelné vyhotovení jest pojem říšského civ. řádu soudního. Podle § 724 ř. c. ř. s. se exekuce děje podle vyhotovení rozsudku opatřeného doložkou vykonatelnosti (Vollstreckungsklausel-vollstreckbare Ausfertigung). Doložku vykonatelnosti vydává listovní úředník (Urkundsbeamter) kanceláře (Geschäftsstelle) soudu prvé stolice nebo je-li spor zahájen u vyššího soudu, listovní úředník kanceláře tohoto soudu. Podle § 725 ř. c. ř. s. zní doložka vykonatelnosti: »Vorstehende Ausfertigung wird dem . . . usw. . . (Bezeichnung der Partei) zum Zwecke der Zwangsvollstreckung erteilt.«

Tím, že písemné vyhotovení rozhodnutí bude vybaveno doložkou vykonatelnosti, stává se exekučním titulem způsobilým k provedení jakékoliv exekuce. Říšský civilní řád soudní nezná stadia povolení exekuce. Proto praví § 2, 2. věta nař., že exekuční soud pouze nařídí výkon exekuce. Tím ovšem není řečeno, že by exekuční soud musil bezpodmínečně naříditi výkon podle jakéhokoliv vykonatelného rozhodnutí, aniž by zkoumal, zda všechny formální náležitosti jsou splněny.

Vymyká se přezkoumání exekučního soudu, zda jsou tu předpoklady pro udělení doložky vykonatelnosti a zda právem byla připojena. O tom rozhodl listovní úředník příslušného říšského soudu. Do jeho rozhodnutí jest dovolen zvláštní opravný prostředek námitek (Einwendungen — § 732 ř. c. ř. s.), o nichž rozhoduje soud, jehož kancelář vydala doložku vykonatelnosti. Dojde-li exekučnímu soudu opravný prostředek, jenž podle své po-

vahy bude námitkami proti doložce vykonatelnosti, nepředloží jej krajskému soudu, nýbrž odmítne jej a může jej současně postoupiti příslušnému soudu v Říši k vyřízení. Postoupiti jej příslušnému soudu patrně povinen není, neboť ve vztahu soudů protektorátních a soudů v oblasti říčr. neplatí § 44 j. n.

Přezkoumání protektorátního soudu exekučního však podléhá vykonatelné vyhotovení po formálně právní stránce. Toto zkoumání musí se ovšem díti podle ustanovení říšského c. ř. s. Neshledá-li exekuční soud vykonatelné vyhotovení ex. titulu formálně bezvadným, nařídí opravu vad podle ustanovení §§ 78 ex. ř., 84, 85 c. ř. s. Nebudou-li vady opraveny, nebo budou-li opraveny nedostatečně, odepře soud výkon exekuce. Proti odepření výkonu bude si stěžovati vymáhající věřitel ke krajskému soudu (§ 65 ex. ř.) a ten přezkoumá usnesení prvního soudu, pokud ovšem směřovati bude proti rozhodnutí prvního soudu ve věci formy vykonatelného vyhotovení, opět podle ustanovení ř. c. ř. s. Exekuční řád, ani c. ř. s. nemají žádných ustanovení o doložce vykonatelnosti.

Základními předpisy o doložce vykonatelnosti jsou shora již uvedené §§ 724, 725 ř. c. ř. s. Doložku vykonatelnosti má připojiti kancelář na konci vyhotovení rozsudku (rozhodnutí), listovní úředník ji podepíše a opatří ji soudní pečeti. Doložka nemusí se přesně a doslovně vázati na znění zákona, ale nezbytně musí mít alespoň obsah předepsaný zákonem; jmenovitě musí obsahovati dostatečné označení věřitele a zdůrazniti, že se vydává k účelům exekuce. Nesmí sahati dále přes to, co bylo přisouzeno, ale může zůstatí za tím. Při nerozlučném společenství v rozepři stačí proti všem společníkům jedno vykonatelné vyhotovení, při obyčejném jest nutné proti každému jedno.

Vlastnoruční podpis listovního úředníka jest podstatnou náležitostí.

Doložka vykonatelnosti má býti připojena na rozsudek (rozhodnutí), podle kterého má býti exekuce provedena. To jest v tom případě, že byl rozsudek prvního soudu na opravný prostředek potvrzen, tento potvrzený rozsudek. Byly-li ovšem přisouzeny rozsudkem druhého soudu nové útraty, které mají být spolu vymáhány, nutno vzhledem k výslovnému ustanovení § 2 nař. i toto vyhotovení opatřiti doložkou vykonatelnosti. Změní-li druhá instance rozsudek prvního soudu, jest její rozhodnutí vykonatelným titulem a nutno tento rozsudek opatřiti doložkou vykonatelnosti. Neobsahuje-li však rozsudek druhé stolice celý rozsudečný výrok, nutno připojiti i vyhotovení prvního rozsudku a listovní úředník připojí na oba rozsudky doložku vykonatelnosti.

Doložky vykonatelnosti nezbytně potřebují všechny exekuční tituly v oblasti ř. c. ř. s. vzniklé, podle nichž má být vedena exekuce v oblasti exekučních řádů. To jest důležitý rozdíl proti platným ustanovením ř. c. ř. s., podle nichž nevyžadují doložky vykonatelnosti:

- a) exekuční rozkazy (Vollstreckungsbefehle) podle § 699 ř. c. ř. s. vydané,
- b) aresty a zatímní opatření, oba ad a) i b), nemají-li být vykonány ve prospěch jiných osob nebo proti jiným osobám, než jsou v titulu pojmenovány,
- c) rozkazy k uvalení vazby,
- d) usnesení o zabavení hypotekárně zajištěné pohledávky v případě § 830 ř. c. ř. s.,
- e) usnesení o upravení útrat, která se opírají o rozsudek.

Protektorátním soudům zhusta docházejí exekuční rozkazy (Vollstreckungsbefehle) bez předepsané doložky vykonatelnosti podle § 724 ř. c. ř. s. Exekuční řád nezná instituci pouhého doručení exekučního titulu a může protektorátní soud exekuční povolití podle exekučního rozkazu jen exekuci na svršky, k čemuž musí být opatřen doložkou vykonatelnosti.

Exekučními útratami jsou ovšem i útraty pojaté do exekučního rozkazu a nutno je spolu vymáhati, tedy pojmouti do nařízení výkonu.

Předpoklady výkonu navržené exekuce, t. j. zda podle bezvadného připojeného vykonatelného vyhotovení smí a může být žádaná exekuce povolena, zkoumá exekuční soud již podle ustanovení exekučního řádu, neboť

provedení exekuce děje se podle práva platného na místě výkonu exekuce (§ 5 nař.). Pojem provedení (Durchführung) zahrnuje v sobě vše, co s výkonem exekuce souvisí, tedy způsob či prostředek exekuční, zabavení a zpeněžení věci, nezabavitelnost předmětu, námitky dlužníka atd.

Zahájení exekuce děje se k návrhu vymáhajícího věřitele. Návrh exekuční po formálně-právní stránce má odpovídati ustanovení § 54 ex. ř.,¹⁾ t. j. má jmenovitě obsahovati i označení exekučních prostředků, jichž má být použito a při exekuci na jmění označení částí majetku, na které má býti exekuce vedena. Nelze požadovat, aby strany z oblasti ř. c. ř. s. předkládaly exekuční návrhy, které by formálně přesně odpovídaly ustanovením ex. ř. Pro to není opory v žádném ustanovení.

Nelze však schváliti zcela tu praxi, že strany z oblasti ř. c. ř. s. spokojují se zhusta jen dopisem podle § 755 ř. c. ř. s., jímž žádají soudního vykonavatele o provedení exekuce, přezírajíce, že není instituce soudních vykonavatelů známa exekučnímu řádu. Ve většině případů obrací se na kancelář německého úředního soudu (Amtsgericht), jenž musí konati šetření, zda nejde o protektorátního příslušníka a pak odstoupiti věc příslušnému protektorátnímu soudu, čímž se výkon exekuce zdrží.

Pouhý dopis soudnímu vykonavatelí nevyhovuje ovšem náležitostí § 54 ex. ř. a byl by tu důvod vrátiti jej k opravě formálních vad. To by znamenalo nové zdržení. V tomto případě není třeba, aby soudce byl příliš úzkoprsým. Stačí, aby si uvědomil, že v písemném neb ústním příkazu k exekuci spolu s předáním vykonatelného vyhotovení jest obsažen podle ustanovení ř. c. ř. s. (§§ 754, 758, 808) v podstatě příkaz k výkonu exekuce na svršky a ovšem především k přijetí a vykvitování dlužného plnění.

Zda se vymáhající věřitel právem obrací na soudního vykonavatele, není třeba tu zkoumat, poněvadž stejně nařídí výkon exekuce soud a použije prostředků exekučních podle platného práva daných.

Lze tedy naříditi výkon exekuce mobilární, aniž bude třeba vracet dopis k opravě.

Výkon exekuce nařídí exekuční soud podle §§ 17 a násl. ex. ř. příslušný. Svoji příslušnost zkoumá dovolaný soud z moci úřední a sezná-li, že příslušným není, odstoupí věc příslušnému soudu podle § 44 jen, pokud jej z návrhu sezná. Věc odstoupí příslušnému úřednímu soudu (Amtsgerichu), sezná-li, že dlužník jest německým státním příslušníkem.

Výkon exekuce soud pouze nařídí. Nebude však stačiti, aby tak učinil zasláním spisu oddělení doručnému a exekučnímu podle § 160 j. ř. připojiv obvyklý poukaz: K výkonu. To by nestačilo, poněvadž nepředchází žádné formální usnesení soudcovské, které by zavdávalo podnět, aby zakročil výkonný orgán vlastního soudu. Doložka vykonatelnosti jest tak stručná, že nemůže formální usnesení soudu nahraditi. Proto se musí státi nařízení výkonu exekuce formálním usnesením soudcovským, jež obdobně jako usnesení povolující bude podle § 63 ex. ř. obsahovati tytéž náležitosti. Použije se k tomu příslušných exekučních vzorců, v nichž se slova »povoluje« nahradí slovy »nařizuje se výkon« a další text se přiměřeně upraví. Tím se také vyhoví předpisu § 253 ex. ř., jenž nařizuje, aby usnesení, jímž zabavení bylo povoleno, doručilo se dlužníku při zabavování. Prvopis vykonatelného vyhotovení titulu se ovšem dlužníku při výkonu zabavení doručiti nesmí, leč by zcela splnil svůj závazek; pak mu může být vydáno. Protektorátní soud nařizuje výkon exekuce podle vykonatelného vyhotovení nemusí zkoumat, zda vykonatelné vyhotovení bylo již dlužníku doručeno nebo se současně doručuje a stačí, bude-li doručeno nařízení výkonu. Není-li tedy po ruce opis vykonatelného vyhotovení, není třeba jej zvláště vyhotovovati. Ovšem výkonný orgán provádějící exekuci musí mít vykonatelné vyhotovení v originálu v ruce a musí se jím dlužníku vykáhati. Jest proto

¹⁾ Tak Ledrer, l. c. 121, Merten, l. c. 200, Stagel, l. c. 238.

nesprávně vrátit originál vykonatelného vyhotovení s vyrozuměním o nařízení výkonu exekuce vymáhajícímu věřiteli. Jest ovšem jen přílohou spisovou a jako takovou jest do spisu zařaditi.

Zdůrazniti jest, že jest nejen legitimačním, ale docela cenným papírem, neboť zásadně smí být témuž věřiteli pro týž nárok vydáno jen jednou. Vydání dalšího vyhotovení jest podrobena přísným předpisům (§ 733 ř. c. ř. s.).

Bude-li nařízená exekuce bezvýsledná, nutno vykonatelné vyhotovení titulu vymáhajícímu věřiteli vrátit (vždy na zpát. lístek), neboť může podle něj další exekuce vésti.

Hledíc k tomu, že příští exekuce může býti podle něj vedena v oblasti ř. c. ř. s., bude zajisté i nutné, aby poznamenal výkonný orgán částečné plnění na vykonatelném vyhotovení (§ 757 ř. c. ř. s.). Také vydání vykonatelného vyhotovení dlužníkovi, uspokojil-li zcela vymáhané plnění, bude nutné vzhledem k výslovným předpisům ř. c. ř. s. (§§ 754, 757), neboť tím odstraní se nebezpečí opětného vedení exekuce, kdyby bylo vykonatelné vyhotovení, byť i omylem, vráceno pak vymáhajícímu věřiteli.

Předpis o nařízení exekuce podle vykonatelného vyhotovení platí ovšem pro všechny způsoby exekuční, dovolené podle ex. ř., pokud o ně bude vymáhající věřitelem žádáno. To platí jmenovitě i pro exekuci na peněžité pohledávky (§§ 290 a násl. ex. ř.) a doručení stane se tu podle ustanovení ex. řádu, i kdyby snad poddlužník byl v oblasti ř. c. ř. s.

Náležitost, aby výkonný orgán poznamenal na vykonatelném vyhotovení částečné plnění, případně aby vydal vykonatelné vyhotovení dlužníkovi, uspokojil-li zcela vymáhaný nárok, bude musit soudece nejlépe písemně v poukazu k výkonu zvláště poznamenat, neboť znalost potřebných předpisů nelze u výkonného orgánu předpokládat.

V této souvislosti zmíniti se jest podrobněji o ústavu prozatímní vykonatelnosti (vorläufige Vollstreckbarkeit). Užívá se též výrazu »předběžná vykonatelnost«.²⁾ Prozatímní vykonatelnost jest opatření dané v zájmu věřitele a sloužící k tomu, aby mohl rychle přikročiti k exekuci, maje pro sebe příznivé rozhodnutí prvé stolice byť i ne dosud pravoplatné.

Podle ř. c. ř. s. jest předběžná vykonatelnost pravidlem, nikoliv výjimkou. Pro exekuci má prozatímní vykonatelnost tentýž význam jako definitivní; jinak jest tomu ovšem po stránce hmotněprávní. Bude-li rozsudek, který byl prohlášen za předběžně vykonatelný, vyšší stolicí změněn, bude věřitel, jenž z něho exekuci provedl a se uspokojil, povinen plnou náhradou škody (§ 717, II odst. ř. c. ř. s.). Jinak jest exekuce provedená podle předběžně vykonatelného titulu exekucí nepodmíněnou a uhrazovací. Musí být tedy provedena až do zpeněžení zabavených věcí eventuálně do příkázání zabaveného nároku. Obrana dlužníková proti zpeněžení zabavených věcí opřená o tu okolnost, že proti nepravoplatnému dosud rozsudku podal opravný prostředek, musí býti zamítnuta. To jest třeba zvláště zdůrazniti pro praksi protektorátních soudů, jejichž právnímu nazírání bude se někdy přičítí provést uhrazovací exekuci podle předběžně vykonatelného exekučního titulu.

Výrok o prozatímní vykonatelnosti jest součástí rozsudečného výroku. Soud může v určitých případech učiniti předběžnou vykonatelnost závislou na tom, složí-li věřitel jistotu. Pokud nebude jistota složena, nebude doložka udělena.

²⁾ Tak Ledrer a Homolka, I. c.

Soud může však také dlužníku povolit, aby složením jistoty nebo uložením věci u soudu odvrátil exekuci, jestliže se sám věřitel nenabídl složit jistotu před zahájením exekuce. V takovém případě jest oba výroky pojmuti do rozsudku a nic nebrání pak tomu, aby doložka vykonatelnosti byla udělena.

I exekuce může být zahájena, ovšem prokáže-li dlužník, že složil jistotu nebo uložil věc, zastaví exekuční soud exekuci a zruší dosud učiněné opatření exekuční (§§ 775, č. 3, 776 ř. c. ř. s.).

Jestliže dlužník ani nesloží jistotu, ani neuloží věc, provede se exekuce, avšak nepovede k uspokojení vym. věřitele, nýbrž svršky budou zabaveny a prodány a výtěžek uložen (§§ 720, 815 III ř. c. ř. s.).

Pohledávky a jiná práva budou zabavena, přikázána k vybrání (nikdy ne na místě placení!) s tím omezením, že se poddlužníku uloží, aby výtěžek uložil k soudu (§ 839 ř. c. ř. s.) To jest hlavní smysl poslední věty § 1 nař. ustanovující, že exekuce z předběžné vykonatelných titulů nesmí být dále rozšířena, než by to bylo přípustné podle předpisů říšského civ. řádu soudního.

Pro protektorátní soudy plyne z toho poučení:

Bylo-li povoleno dlužníku odvrátit exekuci složením jistoty nebo uložením věci, rozhodne o návrhu na zastavení exekuce exekuční soud, jemuž náleží přezkoumat, zda jistota byla řádně splněna. Zastavení exekuce se zrušením předsevzatých již exekučních opatření se rovná zrušení exekuce (Einstellung) ve smyslu § 39 ex. ř. Slyšení vymáhajícího věřitele podle § 40 ex. ř. bude nutné. Jestliže dlužník neplní jistotu neb neuloží věc, provede se exekuce až do zpeněžení věci a výtěžek se uloží u soudu. V tomto případě jest dáti výkonnému orgánu již v příkazu k výkonu rozkaz, že nesmí vydati ani zabavený peníz ani výtěžek dražby vymáhajícímu věřiteli ani za podmínek § 283 ex. ř., nýbrž musí jej složit k soudu.

V příkazním usnesení jest pak výslovně uvést, že poddlužník nesmí plnit vymáhajícímu věřiteli, nýbrž musí složit pohledávku k soudu.

Na složené částce trvá zástavní právo vymáhajícího věřitele a nabude-li rozsudek právní moci, bude mu složený peníz vydán, pokud k zaplacení vymáhané pohledávky ho bude třeba. Jinak provádí se exekuce podle ustanovení exekučního řádu (§ 5 nař.).

Příslušnost exekučního soudu trvá podle § 29 j. n. patrně i tehdy, jestliže dlužník po zahájení exekuce přenese svršky do oblasti jiného právního řádu. Exekuční soud dožadá pak příslušný soud o výkon dalších exekučních úkonů, pokud jich jest k provedení exekuce třeba. (Srovnej nař. Ř. M. S. z 6. března 1940/9341-IV b 3515, č. 2, 6. — Deutsche Justiz, 1940, S. 328.)

Podle práva platného v Protektorátě řídí se možnost, aby dlužník žádal za vyloučení věci z exekuce jako nezabavitelných a žádal o odklad exekuce podle nařízení k tomu účelu vydaných (§ 7 vlád. nař. č. 44/40 Sb. a event. další).

O arestech a prozatímních opatřeních.

Podle nařízených arestů povolí se v oblasti exekučních řádů exekuce k zajištění (§ 2, I. odst. nař.).

Arest (Arrest) jest zvláštním právním zařízením říšského civ. řádu soudního. Zčeštění výrazu jest velmi obtížné. Užívá se překladu »obstávka«. Myslím, že nejlépe vyhoví ponechati i v češtině slovo arest. V podstatě bylo by možno srovnati arest s prozatímním opatřením vydaným podle § 379 ex. ř. k zajištění pohledávek peněžitých, neboť

také v oblasti ř. c. ř. s. zajišťuje arest budoucí exekuci pro peněžitou pohledávku nebo nárok, který v peněžitou pohledávku přejíti může (§ 916 ř. c. ř. s.). Řízení o arestu (arestní proces — Arrestprozess) jest však zvláště upraveným, zkráceným a předběžným procesem, který jest čítati mezi zvláštní způsoby řízení.³⁾ O návrhu na vydání arestu rozhodne soud buď bez ústního jednání usnesením nebo po ústním jednání, pak ovšem vždy rozsudkem. Toto rozhodnutí (nařízení arestu — die Arrestanordnung) vydá se navrhovateli, který musí teprve žádat o výkon arestu.

Odchylkou od ustanovení ř. c. ř. s. vyžaduje se pro výkon arestního rozkazu v oblasti ex. ř. vždy doložky vykonatelnosti.

Podle § 929 ř. c. ř. s. jest výkon arestu nepřipustným, když ode dne, kdy arestní rozkaz byl vyhlášen nebo straně, na jejíž žádost byl vydán, byl doručen, již uplynul jeden měsíc. Výkon arestu jest přípustný i před doručením arestního rozkazu dlužníkovi, jest však bez účinku, když doručení se nestane týden po výkonu a před uplynutím jednoměsíční lhůty stanovené pro jeho účinnost.

Obdobné ustanovení má ex. řád v § 396 pro zatímní opatření. Z nařízených arestů povolí však exekuční soud v oblasti ex. řádu exekuci zajišťovací, nikoliv zatímní opatření.

Povolení a výkon zajišťovací exekuce nejsou však vázány žádnou takovou lhůtou, vyjma obecného ustanovení, že exekuce zajišťovací smí být vůbec povolena jen potud, pokud nemůže věřitel domáhati se nároku exekucí řádnou.

Bude proto musit listovní úředník v oblasti ř. c. ř. s. přihlídati k tomu, zda lhůta podle § 929 ř. c. ř. s. dosud neuplynula, bude-li o udělení doložky vykonatelnosti arestnímu rozkazu požádán. Exekuční soud protektorátní však již touto lhůtou vázán nebude a povolí podle formálně správného arestního rozkazu exekuci zajišťovací bez ohledu na lhůtu, která od vydání arestu uplynula.

Plyne z toho však poznatek, že arest jest zařízením bližším zatímnímu opatření podle ex. řádu než exekuci zajišťovací a že funkci zajišťovací exekuce nahrazuje a vykonává v oblasti ř. c. ř. s. v míře mnohem širší ústav zatímní vykonatelnosti a že tedy z nařízeného arestu bylo by spíše na místě povolití zatímní opatření.

Exekuční soud v oblasti ex. ř. nenařizuje výkon arestního rozkazu, nýbrž povoluje podle něho zajišťovací exekuci, t. j. výkon některého exekučního úkonu přípustného podle § 374 ex. ř., jenž jest způsobilý zajistiti exekuci pro peněžitou pohledávku. To předpokládá vydání formálního usnesení, jež se podle předpisů ex. ř. doručí. O žádosti za zastavení výkonu arestu (§ 923 ř. c. ř. s.) rozhoduje exekuční soud, jenž zajišťovací exekuci povolil. Zrušuje se jen výkon arestu, tedy povolená zajišťovací exekuce, nikoliv arest sám. Na složené částce nabude věřitel zákonného zástavního práva ve prospěch vymáhané pohledávky. Částka složená jako jistota může být vydána, bude-li zrušen arestní rozkaz. K tomu jest však oprávněn jen ten soud, který vydal arestní rozkaz.

Zatímní opatření vydané v oblasti ř. c. ř. s. vykoná se v oblasti ex. ř. tak, že na návrh věřitele povolí a vykoná exekuční soud podle vykonatelného vyhotovení zatímní opatření. Jest tedy i tu třeba formálního usnesení exekučního soudu, v němž bude někdy třeba upravití výrok zatímního opatření říšským soudem vydaného ve způsob přípustný podle ex. řádu. Povoliti a vykonati zatímní opatření bude příslušné exekuční oddělení a návrh запиše se tedy do rejstříku E. Vždy však musí jít o nějaký exekuční

³⁾ Baumbach, I. c., str. 1350.

úkon. Eventuelní snad žádost o pouhé doručení vykonatelného vyhotovení dlužníku či poddlužníku není výkonem zatímního opatření a doručení vyřídí oddělení doručné.

Proti usnesení soudu o povolení a výkonu zatímního opatření není přípustný ovšem opravný prostředek odporu podle § 397 ex. ř., nýbrž jen rekurs podle § 65 ex. ř.

Odpor (Widerspruch) byl by přípustný podle §§ 936, 924 ř. c. ř. s. jen u soudu, který zatímní opatření vydal.

2. Staré exekuční tituly.

Shodné mínění⁴⁾ jest, že pro exekuci podle těchto titulů platí dosavadní předpisy, t. j. předpisy vládní vyhlášky z 25. června 1924, č. 131 Sb., již byl uveden ve známost rozsah vzájemnosti zaručené předpisy něm. civ. řádu soudního o exekuci podle cizozemských titulů exekučních.

Na dosavadní praxi se vydáním nařízení nic nemění.

Ad II. Exekuce podle titulů vzniklých v oblasti Protektorátu Čechy a Morava prováděná v oblasti říšského civ. řádu soudního.

1. Nové tituly.

Exekuce se zahájí na žádost věřitele podle vyhotovení, které jest opatřeno doložkou vykonatelnosti. Doložku vykonatelnosti udílí pro všechny druhy titulů soud, který by byl příslušným pro povolení v té právní oblasti, v níž byl titul zřízen. Obsah doložky jest výslovně předepsán již uvedeným prováděcím nařízením z 21. března 1940.

Pozoruhodná jest doložka daná k znění doložky vykonatelnosti v čl. 2 prov. nařízení slovy: »srovn. k tomu § 725 ř. c. ř. s.« Soudím, že v tom spatřovati jest zdůraznění toho, že jak hmotněprávní tak i formálněprocesní účinky této doložky vydané jinak v oblasti jiného právního řádu jsou takové, jako doložky vydané příslušnými orgány v oblasti ř. c. ř. s.

Doložku uděluje v Protektorátu jen soudce a sice na žádost věřitele.

Formální náležitosti takové žádosti předepsány nejsou. Není opory pro to požadovati, aby návrh na udělení doložky vykonatelnosti měl formální náležitosti návrhu na povolení exekuce nebo snad dokonce určitého způsobu exekučního. Stačí jednoduché podání, z něhož by bylo možno seznati, oč se žádá. Všeobecné náležitosti každého podání (§§ 75, 76 c. ř. s.) jsou ovšem nezbytny.

Nesouhlasím s Knapem,⁵⁾ že by měl být podáván návrh ve dvou vyhotoveních, že soudce doložku udělující musí o tom rozhodnouti formálním usnesením, které musí být doručeno oběma stranám, tedy i dlužníku. Knap přezírá, že o řízení k udělení doložky vykonatelnosti neplatí ustanovení § 5, odst. I nař., nýbrž že upraveno jest shora uvedeným prováděcím nařízením se zvláště zdůrazněným odkazem na ustanovení ř. c. ř. s., že tedy subsidiárním předpisem pro řešení sporných otázek je tu říšský civ. řád soudní, nikoliv řád exekuční. Odporuje pak zásadám ř. c. ř. s., aby bylo zvláštní usnesení o vydání doložky vykonatelnosti doručováno soudem, který doložku udělil. Ostatně i podle zásad exekučního řádu bylo by neúčelné upozorňovat dlužníka na to, že exekuce bude

⁴⁾ Ledrer, l. c., str. 129, Knap, l. c., str. 102, Merten, l. c., str. 199.

⁵⁾ Knap: Doložka vykonatelnosti, Právní prakse, IV. roč. str. 257.

⁶⁾ Baumbach, l. c., str. 1029.

proti němu zahájena, když takové doručení nemá žádných exekučních účinků. Doručení vykonatelného vyhotovení podle ex. řádu jest v oblasti ř. c. ř. s. vůbec neúčinné.⁶⁾

Prostředek stížnosti nebude zmařen tím, že nebude formální usnesení o vydání doložky dlužníku doručeno, neboť bude mu před výkonem nebo při výkonu exekuce doručeno vykonatelné vyhotovení titulu v oblasti ř. c. ř. s. a bude mít potom možnost opravný prostředek podat. Docela pak nevyhovuje duchu exekučních předpisů zadržení doložky vykonatelnosti, až usnesení o vydání doložky nabude právní moci.⁷⁾ Stížnost do takového usnesení by neměla odkladného účinku (arg. § 67, 1. odst. ex. ř.). Dlužník by tím mohl provedení exekuce nepřipustně protahovat a odstranit zatím předměty, na něž by mohla být exekuce vedena. Stačí proto naprosto, aby o udělení doložky bylo zažádáno jednoduchým podáním.

Kancelář připojí žádost k procesnímu spisu, eventuálně zapíše ji do rejstříku Nc, žádá-li se u soudu podle § 5 ex. ř., a předloží soudci. Soudce záznamem, jako by povoloval jako povolující soud exekuci, na spise povolí udělení doložky, upraví útraty a nařídí kanceláři, aby vyhotovila doložku na vyhotovení titulu, připojila soudní pečeť a předložila soudci k podpisu. Pak teprve nařídí soudce vydání vykonatelného vyhotovení žadateli. Obvykle bude připojena doložka vykonatelnosti razítkem a text doplněn. Jen v případech složitějších (§§ 9, 13 ex. ř.) předepíše soudce doslovné znění doložky a kancelář vyhotoví pak doložku podle tohoto znění. To jest nutné, aby rekursní soud mohl přezkoumatí znění doložky, bude-li vnesen opravný prostředek proti jejímu udělení. Žadatel pravidelně připojí vyhotovení ex. titulu, které mu bylo doručeno a i opis potřebný pro doručení. Může však žádat, aby mu bylo vydáno další vyhotovení exekučního titulu a potřebné opisy soudem. V tom případě bude povinen zaplatiti poplatek za další vyhotovení a potřebné opisy, neboť na to se osvobození od poplatků podle ušt. § 6 nař. nevztahuje.

Útraty, které mají být navrhovatelé nahrazeny, mají být v doložce vykonatelnosti určeny. Jsou to jen útraty, které vzniknou návrhem na udělení doložky a během řízení o tomto návrhu. Další útraty, které snad vzniknou s výkonem exekuce, nesmí být přisouzeny.

Příslušný k udělení doložky jest soud podle § 4 event. 5 ex. ř. V tomto druhém případě pak exekuční oddělení a žádost za udělení doložky zapíše se tu do rejstříku sběrných spisů Nc.

Zajišťovací exekuce.

Jestliže se povolí exekuce k zajištění, provede se výkon exekuce podle vyhotovení titulu a usnesení o povolení jako z vykonatelného titulu. Zpeněžení zabavených předmětů se však nestane.

Pokud se týče formy povolení exekuce, sotva asi dojde v praxi rozšíření názor Baumbachův,⁸⁾ že se má vyhotovení titulu opatřiti usnesením povolovacím a vydati věřiteli, který požádá o výkon buď soudního vykonavatele nebo soud. To by vyžadovalo, aby soud na vyhotovení titulu připojil celé formální usnesení povolovací. Spíše i znění nařízení podporuje mínění, že exekuci zajišťovací jest povolití formálním usnesením, které vyhovuje náležitostem § 63 ex. ř. To předpokládá ovšem formální návrh exekuční vyhovující ustanovení § 54 ex. ř. v potřebném počtu stejnopisů. Zkrácené vyhotovení razítkem jest přípustné. Připojení exekučního titulu není nutné, neboť exekuční titul není nutné opatřovat doložkou vykonatelnosti. Ani by soud nesměl titul opatřiti doložkou vykonatelnosti podle § 725 ř. c. ř. s., neboť by tím dal možnost věřiteli vést exekuci uhrazovací.

⁷⁾ Knap, l. c., str. 260 dole.

⁸⁾ Baumbach, l. c., str. 1026.

Doručení dlužníku event. poddlužníku se nestane, nýbrž všechna vyhotovení se vydají věřiteli.

Připomenouti jest, že za povolení této zajišťovací exekuce nelze vybírat poplatek, neboť povolení nahrazuje připojení doložky vykonatelnosti, za které se poplatek nevybírání (arg. § 6 nař.).

Zatímní opatření.

Ustanovení odst. II., § 3 nař. přihlíží k rozdílné povaze řízení o vydání zatímního opatření v oblasti ř. c. ř. s. a v oblasti ex. ř. a dovoluje, aby soud, který zat. opatření vydal, požádal příslušný soud v oblasti ř. c. ř. s. o výkon.

Soud protektorátní tak může učiniti, ale není povinen. Musí však výrok o tom, zda tak učiní, čili nic, pojmouti do výroku opatření a odepření řádně odůvodniti. V tomto případě vydá pak potřebný počet vyhotovení navrhovateli. Vyhotovení zatímního opatření musí opatřiti předepsanou doložku vykonatelnosti.

2. Staré tituly.

O těchto platí, pokud nejde o předpoklady vykonatelnosti, předpisy dřívější německo-rakouské smlouvy o právní ochraně a pomoci z 21. června 1923 a nařízení k provedení této smlouvy z 26. dubna 1924. Ježto k povolení exekuce jest příslušný v oblasti ř. c. ř. s. úřední soud (Amtsgericht) a výkon exekuce se děje na návrh věřitelův, k němuž má být připojeno úplné vyhotovení rozhodnutí, podle něhož bude exekuce proti povinnému povolena, nebudou mít soudy protektorátní s těmito exekučními návrhy co činiti, leč že připojí na žádost věřitele o byčejnou doložku vykonatelnosti.

Ad III až V. Exekuce podle titulů vzniklých v oblasti exekučních řádů.

1. Nové tituly.

Z ustanovení § 4, odst. 1 nař. plyne, že o povolení exekuce možno žádati buď o soudu povolujícího (§ 4, posl. odst. ex. ř.) nebo u soudu exekučního s připojením vykonatelného titulu. Povolující soud dožádá pak příslušný exekuční soud o výkon exekuce. Doručení povolujícího usnesení stane se ovšem podle příslušných ustanovení toho kterého právního řádu. Výkon exekuce stane se pak podle ustanovení ex. řádu platného v místě výkonu.

Žádosti o povolení exekuce musejí vyhovovati předpisům exekučního řádu.

2. Staré tituly.

Tyto se spravují předpisy dosavadními a nebylo na tom vydáním nařízení nic změněno.

Některá ustanovení zvláštní.

1. Provedení exekuce.

Pokud není v nařízení nic jiného ustanoveno, řídí se provedení exekuce podle práva platného na místě výkonu (§ 5, odst. I nař.).

To jest rámcový předpis, jímž se budou soudy řídit vždy, naskytne-li se jim rozhodovati během řízení o výkonu exekuce o opravných prostředcích a všech otázkách, které s výkonem, odložením, omezením a zrušením exekuce souvisí. Pro strany znamená to, aby se přizpůsobily ve svých návrzích a opravných prostředcích předpisům platným v té právní oblasti, kde se výkonu dožadují. Soudy musejí stranám z oblasti druhého právního řádu usnadňovati jejich postavení a s použitím práva odstranění formálních vad a práva podle § 55 ex. ř. odstraňovati nedostatky podání.

Podle práva platného v místě, kde se exekuce vykonává, řídí se také, jak dalece jest třeba k exekuci na majetkový předmět také titulu proti jiné osobě, než jest dlužník. Toto ustanovení jest praktické pro výkon exekuce v oblasti ř. c. ř. s., kde vyžaduje se zvláštní titul na strpění exekuce (Duldungstitel) proti poživateli jmění (Niessbraucher), proti manželu a proti vykonavateli poslední vůle (Testamentvollstrecker) za okolností v zákoně přesně vymezených. Jest věcí vymáhajícího věřitele, aby si takový titul na strpění opatřil žalobou v oblasti toho kterého právního řádu, dříve než exekuci do jmění hlavního dlužníka povede.

Soudu protektorátnímu, jenž uděluje doložku vykonatelnosti, nebude patrně dbáti o to, aby věřitel spolu předložil potřebný titul na strpění. To jest věcí vymáhajícího věřitele, až bude žádati o výkon exekuce v oblasti ř. c. ř. s. Protektorátní soudy musí hleděti k tomu, uplynula-li týdenní lhůta podle § 5, III. odst. nař., vede-li se exekuce podle soudních neb notářských listin, které podle § 794, č. 5 ř. c. ř. s. jsou vykonatelné. Průkaz o doručení musí předložiti vymáhající věřitel.

2. Poplatky.

Odst. 1 § 6 nař. platí jak pro útraty soudní tak i mimosoudní. Nelze tedy při exekucích na základě exekučních titulů vzniklých v oblastech Velkoněmecké říše, které se projednávají dosud jako cizozemské (staré tituly), vybíratí dvojnásobný poplatek za povolení.

Útraty právních zástupců za úkony a intervence při provedení exekuce upravují se podle sazeb platných v místě výkonu.

Zdůrazniti jest, že nelze vybíratí poplatek za povolení exekuce, povolí-li soud protektorátní exekuci, jež má v zápětí provedení nějakého exekučního úkonu vykonavatelem v říšské župě Sudety nebo ve Východní marce. To neplatí pro exekuční úkony, které provádí soud (zabavení a příkázání pohledávky, vklad práva zástavního atd.).

3. Zastavení exekuce.

Tu jest připomenouti, že to, co nazývá říšský civ. řád soudní zastavením (Einstellung), jest v oblasti ex. řádu odložením exekuce (Aufschiebung). Zrušení exekuce (Einstellung) ve smyslu ex. řádu upraveno jest v § 776 ř. c. ř. s. (Aufhebung von Vollstreckungsmaßregeln).

Usnesení o zrušení nebo odložení exekuce dostane se příslušnému exekučnímu soudu tak, že soud nařizující zastavení doručí usnesení přímo soudu exekučnímu, nebo strana, jíž usnesení bylo doručeno, uplatní je u soudu. V oblasti ř. c. ř. s. stačí, aby usnesení o odložení nebo zrušení bylo doručeno soudnímu vykonavateli před výkonem exekuce a ten jest oprávněn sám o zastavení rozhodnouti a upustiti od dalšího výkonu.

Podle § 46 ex. ř. smí výkonný orgán bez poukazu soudcovského toliko tenkráté ustatí v exekučním úkonu jemu příkázaném, prokáže-li se mu, že vymáhající věřitel po vydání příkazu ex. soudu byl uspokojen, povolil posečkati nebo upustil od pokračování v exekučním řízení. Patrně by nestačilo předložiti zastavovací usnesení výkonnému orgánu, nýbrž musilo by být předloženo soudu, aby ten dal příkaz k zastavení (odkladu či zrušení).

Výkonný orgán, jemuž se dostalo usnesení o odkladu nebo zrušení v soudním vyhotovení opatřeném pečeti, takže nebudí pochybnosti o pravosti, bude povinen vyžádati si nařízení soudce, jak se má zachovati, dříve než k výkonu přikročí.